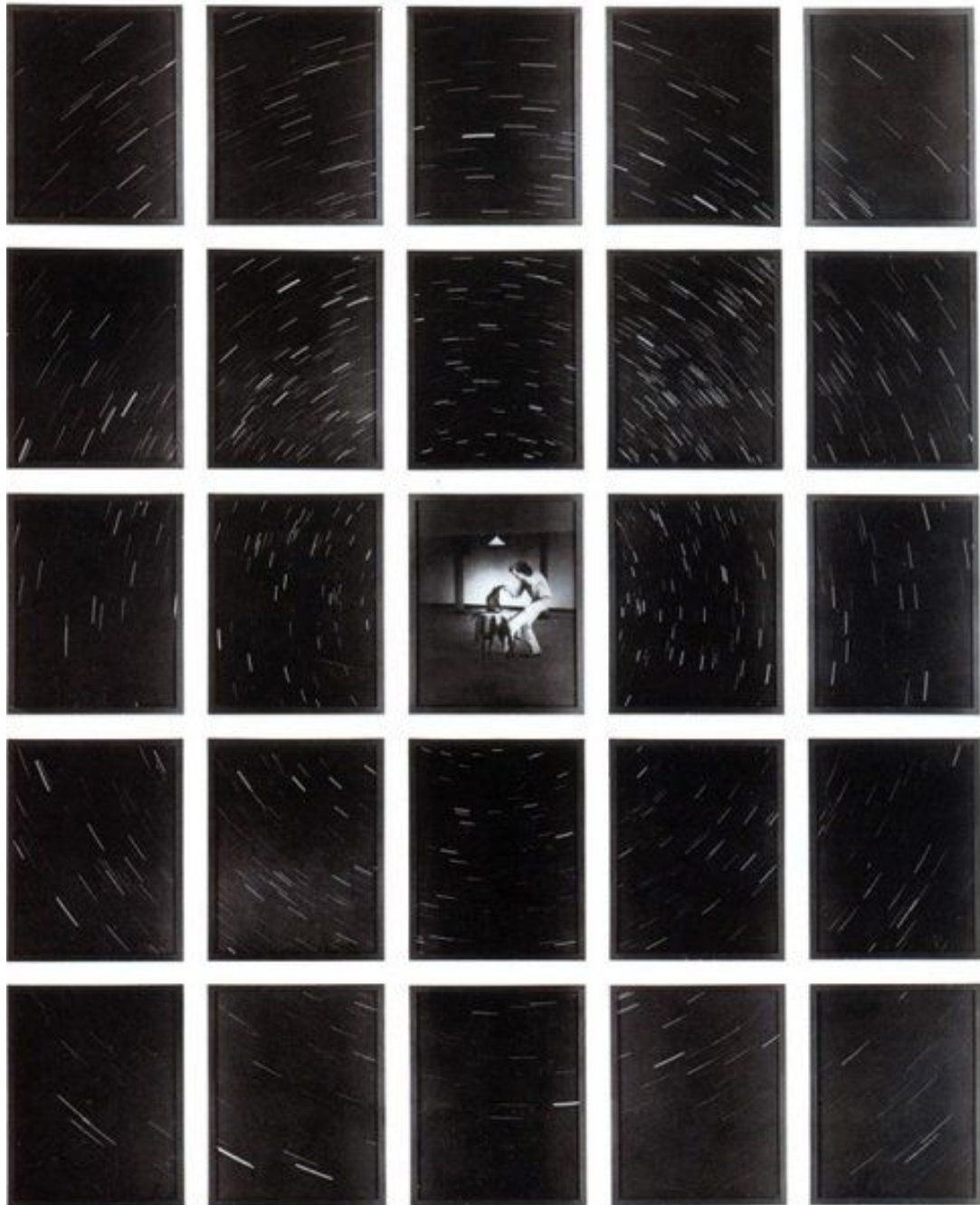

Pieter Laurens Mol – Nachtlucht

Stedelijk Museum Breda, 21 mei 2022 t/m 4 september 2022

Nocturne (1978), 25 black-and-white photographs, black enamel(e) on wooden frames (frame sizes 33.9 x 40.3 cm, each)

'Pieter Laurens Mol brings together objects, substances and ideas and often also words or expressions in vibrant and often mysterious constellations. His world view is based on a natural attraction to romance and Dichtung, fabulation is his preferred modus operandi.' – Mark Kremer (2019)

1. De kunstenaar: Pieter Laurens Mol

De eigenzinnige artistieke productie van Pieter Laurens Mol (1946, Breda) start eind jaren zestig. Gebaseerd op de conceptuele overwegingen uit deze periode vindt zijn werk uitdrukking in verschillende media, waaronder fotografie, schilderkunst, tekenkunst, beeldhouwkunst en installaties. Mol's belangstelling is breed en de bronnen waar hij voor het maken van werk uit put divers; van de alchemie, de mythologie en de natuurwetenschappen tot de humanistische traditie, de vaderlandse geschiedenis en van kunst uit het verleden. Hij ziet deze bronnen niet als een gesloten archief: "Een oud Egyptisch beeld kan hetzelfde directe en urgente vergankelijke gevoel oproepen als een stuk dat enkele minuten geleden is gemaakt. De enige echte tijd is de huidige tijd, en ik breng er dingen uit het verleden en de toekomst naar toe."

Untitled (1978)

Nature Morte (Kanarie in Kolenmijn) (2004-2005)

Fotografie is een veel gebruikt medium in het werk van Mol. Het gaat hem daarbij niet zozeer om een correcte fotografische weergave van de werkelijkheid maar veel meer om het verwezenlijken van ideeën en het in beeld brengen van een mentale gesteldheid. Een belangrijk onderdeel van zijn fotografie uit de jaren zeventig en tachtig zijn ensceneringen waarin de kunstenaar zelf figureert. Het 'mislukken/falen', zowel op heroïsche als komische wijze, komt in veel van deze werken terug. In de jaren negentig verdwijnt de menselijke figuur geleidelijk uit zijn werk en vindt er een verschuiving plaats naar meer traditionele schilderijstijle

genres zoals het landschap en het stilleven.

'As Mol himself says, art is about the quest to find pictures for an "extreme existence". His "artistic life" represents such an existence, one which he invites the viewer to share, although the artist's life is nothing but an image of man's "creative life" per se. This creative life is based on physical (or other, higher) principles, which his works explore and poeticise.' – Birgit Kulmer (2016)

Naast het fotografische werk is Mol's oeuvre rijk aan een verscheidenheid aan uitdrukkingsvormen en materialen. Hoewel het verstandelijke voorop staat, is de inhoudelijke betekenis altijd nauw verbonden met het materiaal en de techniek die hij gebruikt voor de uitvoering. Het materiaal is een drager van betekenis en door de manier waarop verschillende materialen worden bewerkt en gecombineerd kunnen volgens de kunstenaar nieuwe betekenissen worden opgewekt. In veel werken maakt ook een zeker 'performatief' (fenomenologisch) aspect onderdeel uit van het maakproces, evenals de omgang met taal en tekst.

De Lagere School, 2021(1981)

Memorandum, 1986

Mol's werk is niet in te delen bij een stroming of stijl, schrijft kunsthistoricus Gerrit Willems in de publicatie *Hook, Line and Sinker* uit 2002: "In de loop van de jaren heeft zijn oeuvre zich vertakt en is de veelvormigheid daarvan gegroeid. Het is, zou je kunnen zeggen, een ontwikkeling van licht naar zwaar. Het vroege werk is speels en direct en geeft zijn betekenis gemakkelijker prijs dan het latere werk dat meer

gelaagd is. Mol ziet zijn werk als een open onderzoek dat complexer wordt naarmate het vordert. De verscheidene onderwerpen zijn zich onderling gaan kruisen, waardoor de rijkdom aan betekenissen is toegenomen. Elk nieuw werk staat op een kruispunt van lijnen en lagen." Het oeuvre dat Mol in de afgelopen 50 jaar heeft opgebouwd is veelzijdig en verweven.

Het werk van Pieter Laurens Mol is tentoongesteld op gerenommeerde locaties in Europa, Noord-Amerika en Australië en is opgenomen in vele nationale en internationale openbare collecties.

In Nederland o.a. Stedelijk Museum Amsterdam, Museum Boijmans Van Beuningen (Rotterdam), het Kröller-Müller Museum (Otterlo), het Centraal Museum Utrecht, en het Stedelijk Van Abbemuseum (Eindhoven).

Internationale museale collecties o.a. MuHKA (Antwerpen, België), de Staatsgalerie in Stuttgart (Duitsland), het Philadelphia Museum of Art en The Museum of Modern Art in New York (beiden VS). Ook is zijn werk opgenomen in veel privécollecties in zowel binnen- als buitenland. Mol wordt momenteel gerepresenteerd door (Galerie) Parrotta Contemporary Art (Keulen en Bonn), Hidde van Seggelen Galerie (Hamburg) en April in Paris Fine Arts (Aerdenhout).

Raketstart vanuit de Bredase binnenstad, 1965

Nachtzwaluw, 1970

Breda is de stad waar Mol is opgegroeid, kort aan de St. Joost academie heeft gestudeerd en in de eerste fase van zelfstandig kunstenaarschap

heeft gewerkt. Stedelijk Museum Breda heeft in totaal 28 werken van Mol in de collectie, waaronder tekeningen, sculpturen, assemblages en multiples met name uit de jaren zeventig en tachtig. Met de tentoonstelling *Nachtvlicht* wil Stedelijk Museum Breda het werk van Pieter Laurens Mol vanuit een nieuw – tot dusver niet eerder ontgonnen – perspectief belichten voor een breed publiek.

‘Mol’s in-depth yet highly specialized knowledge of art history, literature and ancient mythology comes into play as a means of universalizing his own subject matter, elucidating those points where his experience corresponds with those of the painters, scientists, writers and compos(t)ers he admires, and building a framework for understanding the ways in which our lives are echoes of things that have passed before.’ – Dan Cameron (1996)

2. Nachtlucht – uitwerking tentoonstelling

“De inbreng van zwart is een karakteristiek gegeven en dat is altijd al zo geweest, vanaf het eerste begin: mijn spreekwoordelijke ‘rode draad’ is beslist een ‘zwarte draad!’” – Pieter Laurens Mol

In de tentoonstelling *Pieter Laurens Mol – Nachtlucht* vormt de kleur zwart en de duisternis de leidraad om het oeuvre van Pieter Laurens Mol op een nieuwe manier te belichten. Mol beschouwt zwart als een verbindend element in zijn oeuvre. De inspirerende kracht en rijke symboliek van de kleur zwart en het duister maken deel uit van de thema's die hij aansnijdt en van de materialen die hij gebruikt. Zwart is verbonden met zijn persoonlijke lezing van de kunstgeschiedenis en met zijn interesse in de alchemie, de kosmos en de ruimtevaart, met zijn liefde voor de nacht en het tweeduister en staat zo mede garant voor de melancholische ondertoon die verweven is met zijn kunstpraktijk.

Depositum Saturnium (ongedateerd)

The Black Sun sets (ongedateerd)

Vanuit een verbondenheid met verschillende materialen onderzoekt Mol wat zwart en duister in de geschiedenis betekend heeft. Hij bespeurt daarbij een aan verandering onderhevige rol in de kunsten en wetenschappen. Dat wordt zichtbaar in zijn materiaal- en kleurgebruik. Houtskool en zwarte inkt, teer en de veren van een raaf zijn directe aanwijzingen. Maar ook hoe verschillende kleuren zich tot het onderwerp verhouden is belangrijk: denk aan de iriserende kleuren die zichtbaar worden door een olievlek op nat zwart asfalt of het bleekgele zwavel dat zijn toepassing kent als bestanddeel van zwart buskruit. Kenmerkend is zijn schilderwerk met orangerode loodmenie die als een haast romantisch avondrood verwijst naar Saturnus en de melancholie.

Crescent Reverie (2015)

Cancellation (Either Way) (2014)

In de tentoonstelling wordt de bezoeker naar aanleiding van een veelheid aan betekenissen van zwart en duister meegenomen in het werk en oeuvre van Mol. Het eerste deel van de tentoonstelling functioneert als een 'antichambre', een voorvertrek waar toon en sfeer voor de tentoonstelling worden gezet. Een selectie van vroeg werk (jaren 60/70) toont Mol's fascinatie voor het zwart en het duister zoals het vanaf het begin van zijn kunstenaarschap aanwezig is en waarmee de ontwikkeling in deze kenmerkende beginperiode in beeld wordt gebracht. De aard van de werken – o.a. schetsen, schilderijen, foto's en objecten – in de antichambre is divers.

Plan Universe (1967)

Twintig na middernacht (1968)

In het vervolg van de tentoonstelling worden werken uit verschillende periodes in een zestal thematische ensembles gecombineerd: 'Ode aan de Nacht', 'Verstilde Smart', 'Hellevaart', 'Broederschap der Polen' en 'Geboorte van de Kleur'. De ensembles fungeren als dynamisch velden die met elkaar een dialoog aangaan. Zo ontstaat een fijnmazig netwerk van de vele aspecten rondom het thema 'zwart en duister' en de manier waarop het zich manifesteert in het werk van Pieter Laurens Mol. Binnen de ensembles wordt bovendien inzicht gegeven in zijn werkwijze door het gebruik van modellen, schetsen en ander, vaak niet eerder getoond, materiaal.

De anonieme getuigenis (1976-1985), installation with black-and-white photograph in zinc frame, roof tiles

Sailing the Sea of Colour (2021)